

Toto rozhodnutí nabylo právní moci ve výroku I, II dne 11.4.2022 a vykonatelné ve výroku I dne 12.7.2022.
Údaj uveden pro účely žádosti o poskytnutí informace podle zákona č.106/1999 Sb. vedené pod sp.zn. 111 Si 22/2022.

USNESENÍ

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Beneše a soudkyň JUDr. Zdeňky Jungvirtové a Mgr. Jany Barcalové ve věci

žalobce: [redacted] narozený dne [redacted]
bytem [redacted]
zastoupený advokátkou Mgr. Markétou Zázvorkovou Malou
sídlem Jaroslava Průchy 1915/24, 434 01 Most

proti
žalované: [redacted] narozená dne [redacted]
bytem [redacted]
zastoupená advokátkou Mgr. Kateřinou Bártovou
sídlem Mostecká čp. 2580, 438 01 Žatec

o vypořádání společného jmění manželů, o odvolání žalobce proti rozsudku Okresního soudu v Mostě ze dne 14. ledna 2022, č. j. 17 C 403/2012-396

takto:

- I. Rozsudek okresního soudu **se** ve výroku III. **mění** tak, že žalovaná je povinna nahradit žalobci náklady řízení před soudy všech stupňů ve výši 42 495,50 Kč do tří měsíců od právní moci tohoto usnesení, k rukám zástupkyně žalobce Mgr. Markéty Zázvorkové Malé, advokátky se sídlem v Mostě.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Okresní soud svým rozsudkem uložil žalované povinnost uhradit žalobci na vypořádání podílů částku [redacted], a to v pravidelných měsíčních splátkách ve výši [redacted] atných vždy do každého 25. dne v měsíci, počínaje měsícem následujícím po právní moci tohoto rozsudku až do zaplacení, pod ztrátou výhody splátek (výrok I.) a přikázal žalované do vlastnictví peněžní prostředky na účtech žalované, vedených u Komerční banky, a.s., kdy ke dni 20. 3. 2009 byl na účtu č. [redacted] zůstatek v částce [redacted] a na účtu č. [redacted] byl zůstatek v částce [redacted] (výrok II.). Nákladovým výrokiem okresní soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy tří stupňů (výrok III.).
2. Výrok o náhradě nákladů řízení odůvodnil okresní soud tím, že společné jmění bylo vypořádáno tak, že se účastníci podílejí na jeho předmětu rovným dílem a žalobce byl v řízení zásadně úspěšný. Vzhledem k tomu, že vypořádání společného jmění manželů má povahu iudicium duplex, pak i žalovaná by měla v takovém řízení úspěch. Důležitý význam má posouzení okolností, jak se žalovaná stavěla k vyřešení sporu smírnou cestou. Z toho, co vyplynulo z důkazů provedených soudem, lze učinit závěr, že žalovaná o žalobě žalobce ze dne 19. 3. 2009 nevěděla a že měla za to, že jsou nároky mezi účastníky ohledně vypořádání jak podílového

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Rynešová.

spoluvlastnictví, tak společného jmění manželů vyrovnány, když žalobce ve svém vyjádření k žalobě ve věci č. j. 12 C 39/2012 na č. l. 9 spisu výslovně uvedl, že má za to, že veškeré vzájemné nároky z titulu zaniklého společného jmění manželů jsou mezi účastníky vypořádány a následně souhlasil se zpětvzetím žaloby. Proto nelze učinit závěr, že žalovaná nevyvinula snahu o smírné vypořádání společného jmění. Jak uvedl Ústavní soud v nálezu ze dne 22. 9. 2011 sp. zn. I. ÚS 1441/11, občanský soudní řád neobsahuje ohledně náhrady nákladů řízení o vypořádání společného jmění manželů žádné výslovné pravidlo, které by ji vyjímalo z působnosti ustanovení § 142 o. s. ř. Je tedy namístě vycházet z ustanovení § 142 o. s. ř. a základním pravidlem je zásada úspěchu ve věci. Tím nemá být řečeno, že v těchto řízeních nelze aplikovat ustanovení § 150 o. s. ř., avšak užití tohoto ustanovení nelze považovat za obecné pravidlo. Okresní soud uvedl, že ustanovení § 142 o. s. ř. použil. Okresní soud musel vycházet z toho, že žalobce uváděl pouze to, že chce zaplatit polovinu společného dluhu, který již uhradil nebo v budoucnu uhradí. Okresní soud poté, kdy zjistil konkrétní výši dluhů a stav na účtech žalované u Komerční banky a.s., promítl svá zjištění do konečné výše vypořádacího podílu, přičemž považoval za správné vypořádání podle rovných podílů. Vzhledem k tomu, že každému z účastníků byla uložena povinnost k úhradě poloviny společných dluhů a poloviny společných peněžních prostředků, nelze hovořit o převážném úspěchu některého z nich, a proto okresní soud rozhodl, že podle ustanovení § 142 odst. 2 o. s. ř. nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení před soudy tří stupňů, tedy pokud jde o náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně, i pokud jde o náhradu nákladů odvolacího řízení, i pokud jde o náhradu nákladů dovolacího řízení, kdy ve všech těchto řízeních zůstaly zachovány rovné podíly účastníků.

3. Proti rozsudku, a to jen proti nákladovému výroku III. podal žalobce odvolání. Podle žalobce jsou závěry okresního soudu nesprávné a nerespektují dosavadní judikaturu vztahující se k nákladům řízení v tomto druhu sporů. Východiskem aplikace ustanovení § 142 o. s. ř. je určení úspěchu ve věci. V řízeních o vypořádání společného jmění manželů se úspěch nepoměřuje tím, kolik který z účastníků zaplatil na společné závazky. Soud musí vzít do úvahy výsledek řízení a poměřit jej s návrhy stran v průběhu řízení. Je nutné přihlížet i k výši požadované a skutečně přiznané výše vypořádacího podílu a zohlednit výsledek sporu mezi účastníky o to, které věci (majetkové položky o vyšší hodnotě) náleží do společného jmění manželů a které nikoliv. V nynějším řízení žalobce navrhoval vypořádat položky – závazky a zůstatky na účtech, které všechny byly soudem vypořádány a to způsobem, který žalobce navrhoval, tj. že žalovaná byla zavázána na závazky žalobci zaplatit jednu polovinu. Žalovaná nebyla úspěšná se svým návrhem na vypořádání dalších položek, když žádná z nich nebyla soudem jako součást společného jmění vypořádávána. Žalobce měl ve sporu plný úspěch, a proto mu měl soud přiznat plnou náhradu nákladů řízení. Další spor, kterým soud argumentuje, i když z odůvodnění napadeného rozsudku není zřejmé, jaké konkrétní závěry z tohoto sporu pro tento spor soud činí, byl pravomocně ukončen a jde spor zcela nezávislý na tomto sporu. Nelze rovněž pominout, že postupem soudu, který mnoho času, soudních jednání i dalších úkonů věnoval nepřipadné argumentaci žalované dalšími položkami řešenými v již ukončeném soudním sporu, došlo k podstatnému navýšení nákladů řízení žalobce v tomto sporu. Žalobce dále odkazuje na obsah svého odvolání ze dne 18. 4. 2019. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem žalobce navrhuje, aby odvolací soud napadený výrok změnil a uložil žalované povinnost naradit žalobci 100 % nákladů řízení před soudem prvního stupně a dále povinnost nahradit žalobci náklady odvolacího řízení, vše do 3 dnů od právní moci rozsudku.
4. Žalovaná má za to, že odvolání žalobce do výroku o náhradě nákladů řízení není důvodné. Žalovaná je přesvědčena, že v projednávané věci je namístě o nákladech řízení rozhodnout tak, že žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu. Žalovaná má za to, že z formulace žalobní narace, ani z postoje žalované před zahájením řízení o vypořádání společného jmění, ani v jeho průběhu, stejně tak jako z jednotlivých procesních kroků žalobce a především k věcnému výsledku sporu nelze uvažovat, že by žalovaný měl ve smyslu ust. § 142 o. s. ř. ve věci úspěch.

Žalobce žalobou požadoval vypořádat společné dluhy účastníků tak, že mu žalovaná bude povinna vyplatit polovinu společného dluhu a polovinu úspor na svých účtech. V tomto směru pak konečné vyčíslení dluhů a podílů jednotlivých účastníků na nich v návaznosti na důkazy ve věci provedené, nemůže obstát jako plný úspěch ve věci. Argumentuje-li žalobce, že postupem soudu se zvýšily jeho náklady řízení, pak ve zcela stejném postavení je žalovaná. I pokud odhlédneme od procesního pochybení soudu, kdy mělo dojít ke spojení obou žalob v jedno řízení, vnímá žalovaná postup žalobce jako přinejmenším nekorektní. Žalobce prostřednictvím jednoho právního zástupce podal žalobu na vypořádání společného jmění manželů. Následně se prostřednictvím jiného právního zástupce v řízení o vypořádání SJM zahájeném žalovanou (vedeného u prvoinstančního soudu pod sp. zn. 12 C 38/2012), dohodl s žalovanou na zpětvzetí žaloby s tím, že (právě proto, že žalobce splácí předmětné úvěry, nicméně naproti tomu nabytí movité věci a naspořené finanční prostředky) jsou jejich vzájemné majetkové vztahy skončením sporu o vypořádání podílového spoluvlastnictví - 23. 8. 2012 (vedeného u prvoinstančního soudu pod sp. zn. 12 C 472/2008) vypořádány. Žalovaná neměla tušení, že žalobce sám podal žalobu o vypořádání zaniklého společného jmění manželů a už vůbec ne, že žalobce nehodlá dodržet shora popsanou dohodu o vypořádání v souvislosti s ukončením sporu sp. zn. 12 C 472/2008. Zahájení (tohoto) řízení o vypořádání společného jmění tak žalovaná v žádném případě procesně nezavinila, v řízení samotném nezapříčinila žádné průtahy, naopak byla v řízení aktivní a výsledek sporu toliko reflektuje, že podíly účastníků na úhradě společných dluhů a společných úspor jsou stejné. Žalovaná je současně stále přesvědčena, že v dané věci je namíste aplikovat ustanovení § 150 o. s. ř., neboť postup žalobce při uplatňování svých nároků, pokud jde o vypořádání společného jmění, je důvodem zvláštního zřetele hodným ve smyslu § 150 o. s. ř. Při zkoumání, zda tu jsou důvody zvláštního zřetele hodné, by měl soud přihlížet v první řadě k majetkovým, sociálním, osobním a dalším poměrům všech účastníků řízení. Významné z hlediska aplikace § 150 o. s. ř. jsou rovněž okolnosti, které vedly k soudnímu uplatnění nároku, postoj účastníků v průběhu řízení a další. V této souvislosti žalovaná zejména odkazuje na shora uvedený souhrn okolností, za kterých žalobce tuto žalobu podal a zejména pak na vyjádření [REDAKCE] k žalobě ve věci vedené u Okresního soudu v Mostě pod sp. zn. 12 C 38/2012 ze dne 18. 2. 2013, kde konstatoval, že má za to, že vzájemné nároky z titulu zaniklého společného jmění manželů jsou mezi účastníky narovnány, a přesto ve „své“ - právě projednávané - žalobě o vypořádání společného jmění nadále pokračoval. Majetkové, sociální, osobní a další poměry obou účastníků soud zjišťoval a hodnotil. V této souvislosti odkazuje žalovaná na rozsudek prvoinstančního soudu č. j. 17 C 403/2012-298 ze dne 7. 3. 2019. Žalovaná je tedy přesvědčena, že ať bude o nákladech řízení rozhodováno ve smyslu ust. § 142 o. s. ř. nebo s využitím aplikace ust. § 150 o. s. ř., věcný závěr soudu musí být stejný, tedy ten, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy všech tří stupňů.

5. Krajský soud jako soud odvolací po zjištění, že odvolání bylo podáno osobou k tomu oprávněnou (§ 201 o. s. ř.), je přípustné (§ 201, § 202 o. s. ř.), bylo podáno v zákonem stanovené lhůtě (§ 204 o. s. ř.), přezkoumal podle § 211 a násl. o. s. ř., rozhodnutí okresního soudu, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání je částečně důvodné.
6. Již v rozboru a zhodnocení rozhodovací činnosti soudů v České socialistické republice ve věcech vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů a stanoviska občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ČSR k výkladu zákonných ustanovení o bezpodílovém spoluvlastnictví ze dne 3. 2. 1972, sp. zn. Cpj 86/71 (uveřejněného pod č. 42/1972 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, rozh. obč.), je uvedeno: „Při rozhodování o nákladech řízení o zrušení bezpodílového spoluvlastnictví manželů (§ 148 odst. 2 o. z.) soudy správně vycházejí z toho, že návrhatel měl plný úspěch, bylo-li jeho návrhu na zrušení vyhověno, a to i v případě, že odpůrce s tímto zrušením souhlasil. Při rozhodování o nákladech řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů vycházejí soudy vesměs z ust. § 142 o. s. ř. Tuto praxi je třeba považovat za správnou. Pokud soudy spatřují procesní úspěch nebo neúspěch obou manželů v tom, jak velkého podílu se jim ze společného majetku dostane, jde o postup, který odpovídá tomu, že

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Rynešová.

soudy nejsou návrhem na vypořádání vázány při zjišťování rozsahu bezpodílového spoluvlastnictví a při provedení vypořádání. Tento postup vyhovuje zřejmě i potřebám praxe svou jednoduchostí, přičemž nelze přehlédnout ani to, že shodně postupují soudy i při vyměrování soudního poplatku. Nelze ovšem vyloučit ani ten postup, kdy soudy při posuzování poměru procesního úspěchu obou manželů přiblížily podle okolností konkrétního případu i k tomu, jak byla řešena otázka rozsahu a hodnoty bezpodílového spoluvlastnictví.“

7. S odkazem na uvedené stanovisko Ústavní soud v nálezu ze dne 22. 9. 2011, sp. zn. I. ÚS 1441/11 (uveřejněném v časopise Soudní rozhledy č. 11 - 12/2012, str. 421), uvedl, že „základním pravidlem rozhodování o náhradě nákladů řízení o vypořádání SJM je zásada úspěchu ve věci (§ 142 o. s. ř.). Toto základní pravidlo lze v konkrétním případě korigovat buď nepřiznáním náhrady nákladů řízení žádánu z účastníků, jsou-li pro takový závěr dány důvody hodné zvláštního zřetele (§ 150 o. s. ř.), nebo priznáním náhrady nákladů řízení neúspěšnému žalovanému, jestliže svým chováním nezavdal příčinu k podání žaloby o vypořádání společného jmění manželů (§ 143 o. s. ř.).“
8. Rovněž judikatura Nejvyššího soudu se přihlásila k závěru, že rozhodnutí o náhradě nákladů v řízení o vypořádání SJM je ovládáno zásadou úspěchu ve věci [srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2013, sp. zn. 22 Cdo 3345/2013 (uveřejněné pod č. C 12 874 v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C. H. Beck – dále jen „Soubor“)]. Dále judikatura zdůraznila, že rozhodování o náhradě nákladů řízení se svou náročností nemá blížit sporu ve věci samé. Proto obzvláště tam, kde je předmětem vypořádání SJM mnoho položek, nelze ukládat soudům, aby pro účely náhrady nákladů řízení přihlížely k procesnímu úspěchu u každé navržené položky; stanovení procesního úspěchu tak závisí na úvaze soudu, která zohlední všechny okolnosti případu. Zejména je třeba přihlížet k požadované a skutečně priznané výši vypořádacího podílu a zohlednit výsledek sporu mezi účastníky o to, které věci (majetkové položky) náležejí do SJM a které nikoliv. Dále pro účely náhrady nákladů řízení musejí soudy přihlídnout k položkám větší hodnoty (zpravidla nemovitosti) a k položkám, které vyžadovaly složité dokazování (zpravidla spor o vnosity či disparitu) – k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2015, sp. zn. 22 Cdo 3331/2014 (uveřejněné v časopise Soudní rozhledy č. 7 - 8/2015, str. 258), nebo ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 22 Cdo 4602/2015.
9. Procesní úspěch ve věci je třeba posuzovat podle více hledisek: Je třeba vzít do úvahy výsledek řízení a poměřit jej s návrhy stran v průběhu řízení, je nutné přihlížet i k výši požadované a skutečně priznané výše vypořádacího podílu a zohlednit výsledek sporu mezi účastníky o to, které věci (majetkové položky o vyšší hodnotě) náležejí do SJM a které nikoliv. Do úvahy je třeba vzít i tu skutečnost, že některý z účastníků odmítl před zahájením sporu bez ospravedlnitelného důvodu jednat o vypořádání SJM [k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2016, sp. zn. 22 Cdo 3730/2015 (uveřejněné v časopise Právní rozhledy č. 13 - 14/2016, str. 506)].
10. Podle § 150 o. s. ř., jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, nebo odmítne-li se účastník bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem nařízeného soudem, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti priznat.
11. Základní zásadou, která ovládá rozhodování o náhradě nákladů civilního sporného procesu je zásada úspěchu ve věci. V této zásadě se promítá myšlenka, že ten, kdo důvodně bránil své subjektivní právo nebo právem chráněný zájem, by měl mít právo na náhradu nákladů, jež při této procesní činnosti účelně vynaložil, proti účastníku, jenž do jeho právní sféry bezdůvodně zasahoval. Ustanovení § 150 o. s. ř. slouží k řešení situace, v níž je nespravedlivé, aby ten, kdo důvodně hájil svá porušená nebo ohrožená práva nebo právem chráněné zájmy, obdržel náhradu nákladů, které při této činnosti účelně vynaložil. Rozhodnutí, v souladu s nímž si ten, kdo v řízení uspěl, také ponese sám své náklady, se proto bude spravedlivým jevit především s ohledem na existenci okolností souvisejících s předprocesním stádiem sporu, s chováním účastníků v tomto stadiu, s okolnostmi uplatnění nároku apod. (náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1030/08, ze dne 12. 1. 2010).

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Rynešová.

12. V projednávané věci byl žalobce se svým návrhem na vypořádání společného jmění úspěšný, neboť k vypořádání došlo v souladu s jeho návrhem. Krajský soud však shledává důvody zvláštního zřetele hodné pro nepřiznání náhrada nákladů procesně úspěšnému žalobci za řízení předcházející prvnímu rozsudku okresního soudu (rozsudek ze dne 7. 3. 2019, č. j. 17 C 403/2012-298), a to úkony právní pomoci spočívající v přípravě a převzetí zastoupení, sepisu žaloby, 3 x odvolání proti rozhodnutí o zastavení řízení, jednání u Okresního soudu v Mostě, odvolání proti záloze znalci a námitkám proti znalci. Nelze pominout skutečnost, že žalobce před podáním žaloby (v řízení vedeném u Okresního soudu v Mostě pod sp. zn. 12 C 39/2012) ujistil žalovanou o tom, že jejich zaniklé společné jmění je mezi nimi vypořádáno (v podání ze dne 18. 2. 2013 právní zástupce žalobce výslovně prohlásil, že veškeré vzájemné nároky z titulu zaniklého společného jmění manželů jsou mezi účastníky narovnány). Žalobce před podáním své žaloby nepřistoupil k jednání o mimosoudním vyřešení sporu a svůj návrh podal na samém závěru zákonné hmotněprávní lhůty pro podání návrhu na vypořádání společného jmění. Nelze tedy učinit závěr o tom, že žalovaná nevyvinula snahu o smírné řešení, jak uvedl žalobce v žalobě, když se o vzneseném nároku ze strany žalobce dozvěděla až z podané žaloby. Chování žalobce v předprocesním stadiu sporu je proto třeba v souladu s konstantní judikaturou klást žalobci k tíži v tom smyslu, že si sám ponese náklady této fáze řízení.
13. Pokud se však jedná o náklady žalobce následující po prvním rozsudku okresního soudu (po prvním rozhodnutí ve věci samé), na jejich náhradu již žalobce dle § 142 odst. 1 o. s. ř. nárok má. Náklady žalobce jsou tvořeny odměnou advokáta za zastoupení za tři úkony právní služby – odvolání ze dne 18. 4. 2019 proti výroku o náhradě nákladů řízení, dovolání a účast při jednání dne 7. 1. 2022, přičemž písemná závěrečná řeč již byla neúčelná, neboť mohla být přednesena při jednání, ve výši 2,5 x 9 420 Kč dle § 6 odst. 1, § 7 bod 6, § 8 odst. 6 a § 11 odst. 1 a 2 a. t. a paušální náhradou hotových výdajů 3 x 300 Kč (§ 13 a. t.). Náklady představuje také 21% náhrada za daň z přidané hodnoty ze součtu uvedených částek (§ 137 odst. 3 o. s. ř.) ve výši 4 945,50 Kč a soudní poplatek z dovolání ve výši 14 000 Kč.
14. Krajský soud proto změnil (§ 220 o. s. ř.) rozsudek okresního soudu v napadeném výroku III. tak, že se žalované uložil nahradit náklady žalobce ve výši 42 495,50 Kč.
15. Podle § 224 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 142 odst. 2 o. s. ř. pak nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů odvolacího řízení, neboť míra úspěchu a neúspěchu účastníků v odvolacím řízení je přibližně stejná.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **není** dovolání přípustné.

Ústí nad Labem 22. března 2022

JUDr. Václav Beneš v. r.
předseda senátu